

A megértés alapja

Aki komolyan érdeklődik a most különösen időszerű közgazdasági kérdések iránt, az bőven talál alkalmat a szükséges ismeretek megszerzésére. Szegeden is gyakran rendeznek tanulságos előadásokat, az újságok, folyóiratok tömegesen közölnék úgynevezett „mechanizmus-cikkeket”. Ezek legtöbbje népszerű formában magyarázza, hogyan készül a vállalati terv, mitől függ a nyereség, miképpen történik a részesedési alap felosztása, miből tevődnek össze a termelői ár, hogyan növelhetők a személyi jövedelmek és így tovább.

Az ismeretlen fogalmak, a bonyolult összefüggések között azonban csak az képes jól eligazodni, aki nem fukarkodik az idővel, fáradtsággal, fejtöréssel. A felszínesség, a gondolati lustaság valósággal melegágya a cinizmusnak, a felelőtlen locsogásnak, hiszen intelligensebb formában még a kételkedés látszatát is keltheti, a kételkedés pedig köztudomásúan fontos tényezője az igazság kiderítésének. Csak hogy a halandzsanak — bárholyan csomagolják is — annyi köze van a kételkedéshez, mint a bohóckodásnak a filozófiához. A minap is megdöbbentő tájékoztatásról kaptunk hírt. A nagyállomáson egy hátizsákos férfi ellenkezett valakivel és a többi között emelt hangon kinyilatkoztatta: „Majd bolond leszek én 15 százalékért melózni, amikor a fejesek 80 százalékot kapnak.” Világos, ennek az embernek halvány fogalma sem volt arról, hogy mit beszél. S miután dühösen megtoldotta azzal, hogy „eh, kár mindent hoztát, ezt már eldöntötték az okosok”, mérget lehetett venni rá: mond ő még több zöldséget is azzal a cézzal, hogy felbosszantsa nála felvilágosodottabb környeztet.

Ha az ilyen „agresszív” szószátyárokat mindenki kinevetné, akkor az új gazdasági mechanizmus propagandája sírán elérné a célját. Csak hogy a demagógia néha kozmikus gyorsasággal terjed és a jóhiszemű fejek egy részében is úgy megragad, mint a bogáncs. Ezért hallani itt-ott még néhány héttel 1968. január 1. előtt is, hogy a reform lakodalmat hoz majd az ügyeskedőnek, no meg a vezető besorozásának, az úgynevezett kiserbernek pedig azt mondják, „nesze semmi, fogd meg jól”. Ebből az is kiderül, hogy *nemelyek figyelmetlenül olvasnak el és hallgatnak meg fontos dolgokat.* Az is kiderül, hogy az előadások elhangzottak gyakran nem, vagy csak hézagosan jutnak el a kerületek lakóihoz, a gyári műhelyek dolgozóhoz.

Pedig a kevésbé tájékozottak mindenütt várják az *alapos magyarázatot, elsősorban a párt-szervezetektől.* Nem a szövegeket, a szokvány-agitációt igénylik, hanem az őket közvetlenül is érintő problémák megválaszolását. A bizalommal — nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk — elég jól állunk. Nagyon sokan úgy vannak vele, hogy *mivel a gazdaságirányítás reformját is a párt kezdeményezte, az bizonyosan hasznunkra válik, hiszen a párt mindig elsőszámú képviselője a dolgozók érdekeinek.* A bizalom örömmel tölt el bennünket, ez azonban egyetlen kommunizmust sem jogosít fel a megnyugvásra, a „minden rendben van” szemléletre. *A tömegek egyetértése csak erősödik azáltal, ha jól meg is értik, hogy mit miért csinálnak, s a kommunizmusnak nyíltsággal, világos beszéddel kötelességük állandóan szilárdítani ezt a bizalmat, gondosan ügyelve arra, hogy az elégtelen, rossz információ miatt ne hogy megrendüljön akárcsak néhány emberben is.*

Nem baj az, hogy már többször elmondtuk, miért fontos az anyagi ösztönzés elvének következetesebb érvényesítése. Ismételnünk magunkat? Csak a mi számunkra tényleg ismétlésnek, aki viszont első hallásra nem értette meg az igazságot, az a többszöri magyarázatot sem érzi terheseznek. Minél világosabban látja, hogyan kapcsolódnak egymásba az okok és az okozatok, annál szívesebben foglalkozik egyre behatóbban a témával. Mert kik is kardoskodnak tulajdonképpen az egyenlőségi védelmében? Azok, akik alacsony szintű, vagy legfeljebb közepes munkáért ugyanannyi keresethez jutottak, mint a náluk odaadóbb, hozzáértőbb, olykor másfélszer annyit produkáló munkatársaik. A jövőben hiába hangoskodnak majd az ilyenek, hogy a bérezés lényegesebb differenciálása „eltorzítja a szocializmust”, a kollektíva lagyobjait aligha tudják maguk pártjára állítani. *Nem az egyenlőségi, hanem a keresési skálák széthúzása az igazi humanista intézkedés, mert a társadalmi hasznosságot, a mindig előre törekvő, jobbat akaró nagy többségnek az érdekeit tartja szem előtt. A kinek-kinek munkája szerinti elosztás elvének érvényesítése nem a haracosoknak kedvez, hanem az átlagosnál több eredményt felmutatóknak jelent anyagi elismerést is az erkölcsi mellé.*

És aki odafigyel a kommunizmusra, azt a fentebb említett 80 százalékos-15 százalékos meséjével sem lehet „megégetni”. Mert miről van itt is szó? Az eddigi tapasztalatok arról vallanak, hogy *rendkívül sok múlik a vezetőkön.* Ahol az igazgató, vagy a tsz-elnök, illetve közvetlen munkatársai értik a dolgukat, ott virágzik a gazdaság, ahol pedig ügyetlen emberek állnak az élen, ott csak az adósság szaporodik. *A rugalmas, körültekintő, előrelátó, közgazdaságilag képzett vezetőség magasra növelheti a vállalat nyereségét, amelyből a munkásoknak is bővebben jut, ellenben a kényelmes, hivatalnok-típusú élgárda még az üzem létét is veszélyezteti.* Az egész vállalati közösség érdeke tehát, hogy jól képzett, minél tömegesebb jövedelmet produkáló vezetők legyenek, akik felelősségük arányában megérdemlik részesedésként alapbérüknek 80 százalékát is. Azért érdemlik meg, mert tőlük függ elsősorban, hogyan sáfárkodnak a kollektíva szorgalmával, s a munkások hozzájuthatnak-e keresetüknek 15 százalékához részesedés címen. Persze ezek a maximális összegek, s néhány évig nyilván csak egy bizonyos hányadára számíthatnak az üzemek. Előfordulhat például 1968 végén, hogy egy vállalat néhánytagú vezetősége csak 21 százalék, a műszaki gárda 12,5 százalék részesedést vehet fel az elért eredmények után, de akkor ennek arányában a munkásoknak és az alkalmazottaknak is csak körülbelül 4 százalék összeget lehet pluszként kifizetni. *Érdekelte kell tehát tenni a vezetőket is abban, hogy jó gazdálkodásuk révén minél több pénz kerüljön a részesedési alapba.* Egyébként a munkások bérét az állam mérleghiány esetén is 100 százalékosan garantálja, míg ez esetben a vezetőség a fizetésének esetleg csak háromnegyed részét kaphatja meg.

Még ezek után is mondhatja valaki, hogy a „vezérkar” is megelégedhetne annyival, mint a munkások. De az ilyen véleménynek nincs komoly alapja. Ha ebben az ügyben száz embert megkérdeznénk, 80—90-en minden bizonyosan azt válaszolnák, hogy *a tudományt és a felelősséggel vállalt anyagilag is meg kell becsülni, különben senki nem vállalná magára a kockázatot.*

A munkások természetesen sokat segíthetnek. Ha a párt iránti bizalmuk az intézkedések alapos megértésével párosul, akkor egyetértésük az új gazdasági mechanizmus-szal szilárd alapokon nyugszik. Akkor taggyűléseken, termelési értekezleteken érdemleges javaslatokat tudnak tenni. A vezetőség pedig szívesen mérlegeli és hasznosítja ezeket a javaslatokat, mert így a tervek végrehajtásában maga mögött tudhatja az egész kollektíva támogatását.

E. NAGY ISTVÁN

DÉL-MAGYARORSZÁG

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRTI LAPJA

57. évfolyam, 281. szám

Ára: 50 fillér

Ked, 1967. november 28.

Szovjet-magyar tárgyalások Moszkvában

Hétfőn a Kremlben megkezdődtek a tárgyalások Alekszej Koszigin, a szovjet Minisztertanács elnöke és Fock Jenő magyar kormányelnök között. A tárgyalások megvitájk a két ország közötti testvéri együttműködés további fejlesztésének kérdését — mondja a hivatalos közlemény.

Szovjet részről a megbeszéléseken Mihail Leszecsko és Vlagyimir Novikov, a Minisztertanács elnökhelyettesei, Vaszilij Garbuzov pénzügyminiszter, Nyikolaj Patolicsev külkereskedelmi miniszter és Nyikolaj Mitrovorcejev, az Állami Tervhiva-

tal elnökhelyettese vesznek részt. Magyar részről Timár Mátyas, a kormány elnökhelyettese, Hetényi István, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese és Tordai Jenő külkereskedelmi miniszter helyettes vesz részt a tárgyalásokon.

Kísérletek az olajmezőn

Szankról is érkezik gáz Szegedre

A Nagyaföldi Kőolajtermelő Vállalat szegedi üzeme érdekes kísérleteket végez Algyó-Tápé térségében. Gondos előkészületek után október elején kezdődött a program, amely ezen a héten fontos állomáshoz érkezett. Tegnap reggel üzembehelyezték a 35 kilométer hosszúságú, szanki leőhelyeket Szegeddel összekötő vezetékkel a gázszállítás. Ma termelő olajkutakat zárnak le Algyón.

Tizenegy kutat lezárnak

A több mint fél éves vizsgálatsorozatnak az a célja, hogy a szakemberek megfigyeljék az Algyó-Tápé térségében fekvő szénhidrogén tároló szerkezeteket s az abban lejátszódó folyamatokat. Tisztázódjon, hogy a zárt kútból minként viselkedik a gáz és az olaj. A vizsgálatok eredménye nagy segítséget ad a megfelelő technológia, az úgynevezett művelési tervek kidolgozásához. Jurovics Aladár, a Nagyaföldi Kőolajtermelő Vállalat szegedi üzemének vezetője arról tájékoztatott, hogy Algyó és Tápé térségében összesen 11 olajkutat lezárnak ma, november 28-án, kedden. A megfelelő mérések ugyanis csak így oldhatók meg.

Köztudomású, hogy Szeged gázellátását főleg Algyó és Tápé leőhelyeiről biztosítják. A 11 kút közül 7 már december 1-én újból működik, a többi 4 azonban hosszabb ideig marad lezárva. Ahhoz, hogy Szeged igényeit továbbra is zavartalanul kielégítse a vállalat, más forrásból kellett a kísérletek idejére biztosítani a gázt. Erre a célra épült az említett új vezeték, amellyel a szanki termelő kutak kísérő gázát hozzák Szegedre. Pótolják a kísérletek miatt elzárt kutak termelését: naponta mintegy 100—120 ezer köbméter 10 atmoszférás kísérő gáz indul a városba. Szeged maximális igényeinek biztosítására a Tisza-Maros-közben nemrég három új kutat is bekapcsoltak a vezetékrendszerbe, s a napokban még kettőt helyeznek üzembe.

Kazánnal melegítik az olajat

A kísérletek márciusban fejeződnek be. A jelenlegi

területen ezután a szénhidrogén telep keleti szárnyát figyelik meg.

A től a kőolajtermelő vállalat gondjait, feladatait is szaporítja. A kőolaj kocsnyás masszívá dermed fagy-pont alatt s csaknem lehetetlenné válik szállítása. A szegedi üzemben számolnak ezekkel a nehézségekkel is. Felkészültek a kemény télre: Algyó és Tápé lefejtő állomásain már két előmelegítő kazán dolgozik s hamarosan újabb két berendezést állítanak munkába. Ezekkel a lehűlt olajat átlag 25 Celsius fokra felmelegítik s így old-

ják meg a szivattvázást. Mivel a vízi szállítás is egyre nehezebbé válik a Tiszán, a folyók közötti kútag olajár-ezentül csővezetékkel juttatják a vesúti töltőállomásokra. Új vezeték épülnek: a Siófoki Kőolajvezeték Vállalat mintegy 24 millió forintot beruházással összesen három csövet fektet le a Tisza és Maros-közben. A kedvezőtlen időjárás ellenére a munkások teljes erővel dolgoznak, az építés jól halad. Előreláthatólag mára az idén, december végére elkészül az új vezeték rendszer.

M. I.

A megegyezés kilátásai görögök és törökök között

Cyrus Vance, Johnson amerikai elnök megbízottja hétfőn hajnalban Athénból Ankarába utazott, hogy ismertesse a török vezetőkkel a görög álláspontot.

Törökország öt pontból álló követelést terjesztett elő. Ennek értelmében ragaszkodik hozzá, hogy a két fél fogadjon el az 1960-as megállapodást, amely szavatolja Ciprus függetlenségét, szuverenitását és területi integritását. A második török követelés az, hogy a szembenálló felek gyorsan állapodjanak meg csapataik kivonásában. Ez azért égető kérdés Törökország számára, mert Ciprus-szigetén tízszer annyi görög katona van, mint török. A harmadik követelés az előbbivel függ össze: előbb Görögország jelentse be csapatainak kivonását, ezután Törökország is bejelentené a török egységek hazarendelését. A török terv negyedik pontja előírja, hogy a katonai fenyegetés megszüntetéséért az ötödik pont pedig kártérítést igényel a november 15-i támadás áldozatainak.

Irfan Aksu, az egyik török ellenzéki párt, az Új Törökország Párt elnöke hétfőn kijelentette, hogy Görögország lényegében elfogadta a törökök Ciprussal kapcsolatos követeléseit.

Irfan Aksu szerint most már csak a végrehajtás körül vannak a két NATO-ország között nézeteltérések.

A Pogled című bolgár hetilap különtudósíftója azzal a kérdéssel fordult Makariosz elnökhöz, hogyan lehet

megoldani a ciprusi válságot?

— Csak az ENSZ közbe lépése útján — válaszolta Makariosz.

Arra a kérdésre, milyen a

viszony Ciprus és Görögország között, Makariosz újból megerősítette azt a tételt, hogy szükséges az együttműködés a görög kormánnyal, bármilyen is az. (MTI)

Mai számunkból:

KOMÓCSIN ZOLTÁN
FELSZÓLALÁSA
LONDONBAN

TÁVOL-KELET—
MOSZKVA—SZEGED

CSALÓDOTT
EMBEREK
ÉS PÓRULJÁRT
CSALÓK

KILENCEDIK LETT
A SZEAC

Losonczi Pál látogatása a SZÖVOSZ-ban

Losonczi Pál, a népköztárság Elnöki Tanácsának elnöke hétfőn a SZÖVOSZ székházában találkozott a SZÖVOSZ vezetőivel. A vendéget Szirmai Jenő, a SZÖVOSZ elnöke tájékoztatta a szövkezeti mozgalom helyzetéről, a fogyasztási és értékesítő-, a takaré- és a szakszövetkezetek munkájáról, a gazdaságirányítás új rendszerére való felkészüléséről.

Losonczi Pál ezután a budapesti fogyasztási és értékesítő szövetkezetek központjában látogatott, majd megtekintett több szövetkezeti létesítményt. Délután Budapest „éléskamrájába” a nagyvásártéplep látogatott, ahol megtekintette a telep korszerűsítési munkálatait, valamint a főváros téli ellátását biztosító raktározást.



Telefoto — MTI Külföldi Képszoigálat

Ciprusi török őrég tüzelőállásban a török városnegyed bejárata közelében, Nicosiában